

Mateusz ROZMIAREK*

Ewa MALCHROWICZ-MOŚKO**

Joanna ŚRUBARCZYK***

Sprawozdanie z XXIII Międzynarodowego Seminarium Studiów Olimpijskich dla Studentów Poddyplomowych, 1–30 września 2016 r. (Olimpia – Grecja)

W dniach 1–30 września 2016 r. w siedzibie Międzynarodowej Akademii Olimpijskiej w greckiej Olimpii odbyło się XXIII Międzynarodowe Seminarium Studiów Olimpijskich dla Studentów Poddyplomowych. Międzynarodowa Akademia Olimpijska znajduje się na Półwyspie Peloponeskim. Olimpia uznawana jest za największe muzeum sportu na otwartej przestrzeni – to tu odbyły się pierwsze igrzyska olimpijskie. Znajdowało się tam m.in. sanktuarium ze świątynią, ołtarzem oraz posągami Zeusa. W przestrzeni Olimpii powstały też takie obiekty, jak stadion sportowy na dwadzieścia tysięcy widzów, hipodrom, łaźnie i gimnazjon z palestrą (szkołą boksu i zapasów). Archeologiczne stanowiska Olimpii od 1989 r. znajdują się na prestiżowej Liście Dziedzictwa UNESCO. Międzynarodowa Akademia Olimpijska jest światowym centrum badań nad olimpizmem.

Seminarium rozpoczęło się 1 września w Atenach spotkaniem wszystkich uczestników z organizatorami. Każdy z 25 młodych badaczy z całego świata (m.in. Australii, Kanady, USA, Tajlandii, Gwatemali, Etiopii, Chin czy Brazylii) miał okazję przedstawić oraz scharakteryzować swoje zainteresowania badaw-

* mgr, Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie, Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu, Pracownia Olimpizmu

** dr, Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu, Wydział Turystyki i Rekreacji, Katedra Humanistycznych Podstaw Turystyki i Rekreacji; e-mail: malchrowicz@awf.poznan.pl

*** mgr, Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach, Wydział Zarządzania Sportem i Turystyką

cze. Spotkaniu przewodniczył prof. Konstantinos Georgiadis (Honorowy Dziekan Międzynarodowej Akademii Olimpijskiej). W tegorocznej edycji seminarium uczestniczyli również reprezentanci Polski: mgr Mateusz Rozmiarek – doktorant Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie (z rekomendacji Polskiej Akademii Olimpijskiej), mgr Joanna Śrubarczyk – doktorantka Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach (z rekomendacji prof. Wojciecha Lipońskiego) oraz koordynatorka tegorocznego seminarium – dr Ewa Malchrowicz-Mośko z Katedry Humanistycznych Podstaw Turystyki i Rekreacji Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu.

Seminarium rozpoczęło uroczystą ceremonią otwarcia, w trakcie której przedstawiona została idea oraz struktura działania Międzynarodowej Akademii Olimpijskiej wraz z założeniami dotyczącymi seminarium. Jednym z kluczowych punktów było złożenie przez reprezentantów seminarium wieńca przy pomniku, w którym znajduje się urna z sercem barona Pierre’a de Coubertin. W trakcie ceremonii oficjalnie rozpoczęto XXIII Międzynarodowe Seminarium. Pierwsze jego dni przesycone były treściami dotyczącymi kultury greckiej. Studenci zwiedzili Akropol, w tym m.in. Partenon, Erechtejon i Propyleje, oraz mniejsze świątynie Ateny i Nike. Opiekę merytoryczną nad studentami w Atenach sprawowali prof. Nigel Crowther z Kanady oraz prof. Ingomar Weiler z Austrii. Badacze odwiedzili również Zappejon – miejsce poświęcone Ewangelisowi Zappasowi, który poprzez organizację ogólnogreckich igrzysk zappejskich stał się jedną z osób, które zainspirowały Pierre’a de Coubertin do odrodzenia nowożytnych igrzysk olimpijskich. Nieopodal Zappejonu mieści się Stadion Panateński, zbudowany przez Lykurgosa w 330–329 p.n.e. i zrekonstruowany na Letnie Igrzyska Olimpijskie 1896, który studenci także mieli okazję zobaczyć. Zwiedzane były Epidauros, Isthmia oraz Kanał Koryncki. Uczestnicy w kolejnych dniach odwiedzili również Mykeny oraz Nemeę, w której w starożytności odbywały się rozgrywki nemejskie należące do grupy igrzysk panhellemśkich. Aktualnie, dzięki zaangażowaniu prof. Stephena G. Millera z Uniwersytetu Berkeley w Kalifornii, wskrzeszono igrzyska nemejskie na wzór starożytny i poszerzono ich zakres o rozgrywki z zakresu kultury. Studenci mieli okazję zobaczyć dawny stadion nemejski oraz tamtejsze stanowiska archeologiczne. Z Nemei uczestnicy udali się do Olimpii, gdzie spędzili ponad trzy tygodnie zwiedzając pobliską część archeologiczną miasta, uprawiając różnego rodzaju sporty i gry tradycyjne, poznając kultury innych krajów podczas tematycznych wieczorów kulturowych, a przede wszystkim studiując dawny i współczesny olimpizm.

Ideą międzynarodowego seminarium jest bowiem „zarażanie” młodych naukowców ideą olimpizmu oraz zachęcanie do zajmowania się w swoich badaniach tematyką olimpijską. Seminarzyści przez miesiąc uczestniczyli w wykładach prowadzonych przez najwybitniejszych profesorów z całego świata, zajmu-

jących się w swoich badaniach m.in. socjologią sportu oraz jego wątkami filozoficzno-etycznymi. Młodzi badacze analizowali m.in., jakie są korzyści płynące z organizacji igrzysk w sferze ekonomicznej, ekologicznej i społeczno-kulturowej oraz jakie mogą być ich aspekty negatywne. Praktycznym wymiarem powiązaniem z organizacją igrzysk olimpijskich była wizyta w Historycznym Archiwum poświęconym Letnim Igrzyskom Olimpijskim 2004, a także spotkanie z członkiem komitetu organizacyjnego dotyczące kwestii technicznych tak dużego przedsięwzięcia. Celem prelekcji było przedstawienie uczestnikom seminarium zarówno pozytywnych, jak i negatywnych skutków organizacji igrzysk olimpijskich, ich aspektów finansowych oraz społecznych. Miało to sprzyjać szerzeniu wiedzy na temat kultywowania pozytywnego dziedzictwa igrzysk, na przykład poprzez zachęcanie młodych ludzi do uprawiania sportu.

W tym roku wykłady zostały podzielone na cztery bloki tematyczne: historia igrzysk olimpijskich, odrodzenie ruchu olimpijskiego, aspekty filozoficzno-etyczne, edukacyjne, pedagogiczne współczesnego olimpizmu, oraz olimpijskie dziedzictwo i rozwój zrównoważony (w tym m.in. kwestie społeczne, kulturowe i polityczne oraz z zakresu marketingu sportowego). Ze względu na lokalizację Międzynarodowej Akademii Olimpijskiej uczestnicy seminarium dużą uwagę poświęcili na historyczny aspekt organizacji starożytnych igrzysk olimpijskich. W trakcie zaplanowanych wykładów w bloku poświęconym historii seminarzysty – poza samą ideą igrzysk – poruszyli kwestie związane m.in. z przygotowaniem zawodników przed igrzyskami.

W trakcie seminarium olimpijskiego każdy z uczestników zobowiązany był również do zaprezentowania – pod okiem światowej sławy specjalistów i uczonych – referatu z zakresu swoich badań. Tematyka wystąpień uczestników skoncentrowana była na ruchu olimpijskim w poszczególnych krajach. Przedstawione wyniki badań ukazały ogólnoswiatowe podejście do olimpizmu, a przykładowymi tematami prac były: polityka w ruchu olimpijskim, muzea sportowe oraz edukacja olimpijska w Chinach, oraz rola i zaangażowanie olimpijczyków w inicjatywy społeczne na przykładzie Kanady. Referowane badania dotyczyły również edukacji sportowej oraz znajomości wartości olimpijskich wśród młodzieży wczesnoszkolnej. Szczególną rolę edukacyjną sport odgrywa w krajach Ameryki Łacińskiej oraz w Afryce, gdzie coraz więcej zagranicznych organizacji kieruje swoje działania edukacyjne. Omawiano wolontariat sportowy oraz jego znaczenie przy współczesnej organizacji igrzysk olimpijskich (przy Igrzyskach Olimpijskich 2016 w Rio de Janeiro pracowało blisko 70 000 wolontariuszy). Ważną kwestią poruszaną w trakcie wystąpień był również wpływ działań związanych z organizacją oraz utrzymaniem igrzysk olimpijskich na środowisko naturalne. Ideą prezentowania wyników badań była możliwość wspólnej analizy oraz oceny pracy przez wszystkich uczestników seminarium, jak i zaproszonych specjalistów. Wśród wykładowców znalazły się tak wybitne osobistości świata nauki, jak prof. Otto Schantz, prof. Karen Joisten, prof. George Karlis, prof. Ot-

mar Weiss, czy prof. Dimitra Papadimitriou. Studenci wzięli również udział w specjalnym spotkaniu, któremu przewodniczył Sam Ramsamy – południowo-afrykański aktywista na rzecz równości i tolerancji w sporcie oraz członek Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego, który podzielił się z słuchaczami historią swojej działalności w czasach polityki apartheidu (w 1985 Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych przyjęło Międzynarodową Konwencję przeciwko apartheidowi w sporcie, która weszła w życie w roku 1988; wszystkie strony, które podpisały konwencję, zobowiązały się nie utrzymywać kontaktów sportowych z państwami apartheidu; dopiero w 1992 Międzynarodowy Komitet Olimpijski dopuścił Republikę Południowej Afryki do udziału w igrzyskach olimpijskich). Obecność członka Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego wywołała szereg dyskusji wśród uczestników seminarium. Poruszony został m.in. temat obecności reprezentacji uchodźców w trakcie Rio de Janeiro 2016 oraz powiększenia listy dyscyplin olimpijskich w przyszłych Letnich Igrzyskach Olimpijskich 2020. Zgromadzeni uczestnicy wymieniali się swoimi doświadczeniami związanymi z organizacją bądź uczestnictwem w igrzyskach olimpijskich.

Po zakończeniu cyklu wykładów – w trakcie uroczystej ceremonii zamknięcia, podczas której wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe dyplomy sygnowane przez Thomasa Bacha, Przewodniczącego Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego – nie zabrakło łez wzruszenia, gdyż cztery tygodnie spędzone wspólnie z ludźmi z wszystkich kontynentów pozwoliły na nawiązanie wspólnych przyjaźni. Ceremonia zamknięcia seminarium podsumowała czas spędzony w starożytnej Olimpii refleksją nad ponadczasowymi wartościami igrzysk olimpijskich oraz nad szerzeniem dewizy *Citius, altius, fortius*. W ostatnich dniach doktoranci odwiedzili jeszcze prastare miasto u stóp Parnasu – Delfy, oraz miasto Patras – ważny w Grecji ośrodek uniwersytecki.

W tym roku międzynarodowa debata dotyczyła również tematyki letnich igrzysk olimpijskich w Rio de Janeiro. Badacze zastanawiali się, jaki może być bilans zysków i strat dla Brazylii. Mimo ogromnych nadziei pokładanych w tej imprezie, organizatorzy – oprócz walki o bezpieczeństwo na stadionach – musieli zmierzyć się z licznymi niepokojami społecznymi. Mieszkańcy faweli ubolewali bowiem, że pieniądze zamiast na opiekę zdrowotną czy edukację przeznaczone zostały na zawody sportowe. Igrzyska to jednak wielka szansa na poprawę wizerunku miasta. Zawody stwarzają okazję m.in. prezentacji i popularyzacji dziedzictwa kulturowego regionu całemu światu, co czasem sprzyja też regeneracji tego dziedzictwa. Ponadto igrzyska przede wszystkim są szansą na wielokulturową i wieloetniczną wspólną fiestę sprzyjającą zrozumieniu międzykulturowemu i walce z rasizmem, o czym tak bardzo marzył Pierre de Coubertin i co tak bardzo jest w dzisiejszym świecie potrzebne.

Fot. Uczestnicy XXIII Międzynarodowego Seminarium Studiów Olimpijskich dla Studentów Podyplomowych, Międzynarodowa Akademia Olimpijska, Olimpia, 1–30 września 2016 r.